

การวิจัยเรื่องความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยในการวิจัยครั้งนี้มีหน่วยเป็นกองทุน ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือ ประธานหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตงจำนวน 88 กองทุน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมคือแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาถอดรหัสและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences: SPSS) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตง มีจำนวนสมาชิกสูงสุด 427 คน และต่ำสุด 46 คน โดยเฉลี่ยกองทุนมีสมาชิก 132 รายต่อกองทุน เก็บค่าธรรมเนียมแรกเข้าโดยเฉลี่ยรายละ 17 บาท ในส่วนของการเก็บเงินฝากค่าหุ้นนั้น กองทุนเก็บเงินฝากค่าหุ้นเฉลี่ยหุ้นละ 12 บาท นอกจากนั้นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนมีอัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมโดยเฉลี่ย ร้อยละ 7.08 และปล่อยกู้ให้สมาชิกโดยเฉลี่ยกองทุนละ 98 ราย กองทุนมีปริมาณเงินอนุมัติเป็นจำนวนเงินโดยเฉลี่ย 1,294,428 บาทต่อกองทุน ในส่วนของการใช้เงินกู้ของสมาชิกตามวัตถุประสงค์พบว่าส่วนใหญ่สมาชิกมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเพื่อการเกษตร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร้อยละ 87.50 มีการเก็บเงินสะสมรายเดือนและมีความชัดเจนของระบบบัญชี โดยกองทุนเหล่านี้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี

2. ความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอแม่แตง พิจารณาตามความเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอ

แม่แดง จากองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การมีส่วนร่วมของผู้นำทางความคิดในชุมชน ระเบียบกฎเกณฑ์ โครงสร้างการบริหารงาน การเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่ายและผลของกองทุนที่มีต่อสมาชิก ซึ่ง ผลการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบมีดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของผู้นำทางความคิดในชุมชน พบว่าโดยภาพรวมผู้นำทางความคิดในชุมชนจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนมาก เนื่องจากผู้นำทางความคิดในชุมชนส่วนใหญ่จะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานหรือคณะกรรมการกองทุน ผู้นำทางความคิดจึงมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนในระดับมาก

2.2 ระเบียบกฎเกณฑ์ โดยภาพรวมพบว่า กองทุนจัดทำระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุนร่วมกันในชุมชน ระเบียบกฎเกณฑ์ที่คณะกรรมการกองทุนออกได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก การอนุมัติเงินกู้เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุน และการจัดทำบัญชีเป็นไปด้วยความถูกต้องรวมทั้งคณะกรรมการกองทุนได้รายงานผลการดำเนินงานตามข้อบังคับกองทุนอย่างใดก็ตามเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วพบว่า ระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุนมีความชัดเจนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุนจะต้องอยู่ภายใต้ระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.3 โครงสร้างการบริหารงาน โดยภาพรวมพบว่า กองทุนมีความชัดเจนในโครงสร้างการบริหารงานและการแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการ กองทุนมีหลักฐานในการรับจ่ายเงินที่สามารถตรวจสอบได้ โดยคณะกรรมการกองทุนร่วมกันตรวจสอบและดูแลผลประโยชน์ของกองทุนในระดับมาก เนื่องจากระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการ ตลอดจนกำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ตรวจสอบและกำกับดูแลผลประโยชน์ของกองทุน จึงส่งผลให้โครงสร้างการบริหารงานของกองทุนมีความชัดเจนในระดับมาก

2.4 การเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่าย โดยภาพรวมพบว่า กองทุนมีการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกองทุน ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนมีการสร้างเครือข่าย และมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพในระดับปานกลาง

2.5 ผลของกองทุนที่มีต่อสมาชิก โดยภาพรวมพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แดงแสดงความเห็นว่า กองทุนหมู่บ้านมีผลต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของสมาชิก โดยเฉพาะสมาชิกกองทุนนำเงินที่ได้รับอนุมัติกู้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ มีการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในชุมชนเกิดการสร้างงาน สมาชิกมีรายได้เพิ่มจากการนำเงินที่ได้รับอนุมัติกู้ไปใช้ในการลงทุน ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกดีขึ้น และผลผลิตทางการเกษตรมีปริมาณเพิ่มขึ้นในระดับมาก

เมื่อพิจารณาความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตง โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้วพบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.80 มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการมากถึงมากที่สุด เนื่องจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้ดูแล สนับสนุนให้การฝึกอบรมและแนะนำแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายระหว่างกองทุนในระดับอำเภอและจังหวัด จากการวิจัยพบว่าสมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้นและสมาชิกมีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ ภายหลังการดำเนินงานกองทุนซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากองทุนให้ผลในทางที่ดีต่อสมาชิก ในกองทุนที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการน้อยถึงต้องปรับปรุง ร้อยละ 17.00 นั้น มีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการกองทุนและผู้นำกองทุนน้อย การเรียนรู้และเชื่อมโยงเครือข่ายของสมาชิก การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกองทุน การรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และศึกษาดูงานระหว่างกองทุนของคณะกรรมการยังอยู่ในระดับน้อยถึงต้องปรับปรุง กองทุนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอ การเดินทางและการติดต่อเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทำให้คณะกรรมการกองทุนขาดการติดต่อกับเครือข่ายและขาดการสนับสนุนฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การติดต่อจะต้องติดต่อผ่านกำนันหรือผู้ที่มาติดต่อราชการกับทางอำเภอ ซึ่งทำให้การสื่อสารเกิดความคลาดเคลื่อน ส่งผลให้กองทุนมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการในระดับน้อยถึงต้องปรับปรุง

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรียงจากมากไปหาน้อย จำนวนสมาชิกและการมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีตามลำดับ ทั้งนี้ปัจจัยทั้งหมดรวมกันอธิบายความผันแปรของความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ร้อยละ 26.40 ($R^2 = 0.264$; $P < 0.05$) ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอแม่แตง ที่มีสมาชิกจำนวนมากและมีผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีมีแนวโน้มที่จะมีความเข้มแข็งมากกว่ากองทุนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยและไม่มีผู้รับผิดชอบบัญชี